

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula III. Desiderium boni imperfectioris cessat acquisito perfectiori

urn:nbn:de:bsz:31-102400

teris homo & quercus non sunt paria, sed præcisâ duratione, homo longè nobilior est.

REGULA III.

Desiderium boni imperfectioris cessat acquisitò perfectiori.

I. Ex eò, quòd acquisito bono perfectiori cessat desiderium boni imperfectioris, probare quidam conantur, *materiam, quando est sub formâ nobiliori, v. g. hominis, non appetere ignobiliorem, v. g. lapidis, & sic tollunt appetitum materia universallem.*

II. Sed sciendum est, appetitum esse duplicem, *elicitem & innatum.* Ille est actus secundus, quo aliquid fertur in bonum (sive apparet illud sit, sive reverâ bonum) præcedente cognitione, quæ vel est intellectus, & sic appetitus est actus voluntatis; vel sensus, & sic appetitus est actus appetitus sensitivi, qui in brutis etiam reperitur. Hic autem, nempe appetitus innatus, nihil aliud est, quàm ipsa potentia naturalis, quatenus capax est suæ perfectionis, sine ullâ præcedente cognitione: sicut materia dicitur appetere formam, quam non cognoscit, quatenus ejus, tanquàm perfectionis suæ, capax est.

III. Jam dico, præsens effectum intelligendum esse de appetitu seu desiderio non innato, sed elicito. Desiderium elicitem ex cognitione oritur, sicut diximus. Quia igitur cognitio potest variari & cessare, ideò & desiderium cessare & mutari potest.

potest.
bat affectu
derium.

acquisita
rioris ni

apprehen

vandâ, v
bit Gabr

um verò
nihil ali

specu pe

mutari p

privata i

teria, cù
ignobili

diu est su

est in ma

ut rectè f

IV. V
specu be

cesset, ac
qui inop

lerudine

tandam

tem, qu

manet a

fectius a
gentum

potest. Cessante igitur cognitione, quæ excitabat affectum desiderii inferioris, cessat ipsum desiderium. *Idèò autem illam cognitionem cessare acquisitâ re perfectiori, quod in præsentia rei perfectioris nihil sit, & parvi estimatur ignobilior, & non apprehenditur ut conveniens pro indigentia sublevandâ, vel ea ratione, ob quam desiderabatur,* scribit Gabr. Vazquez *Part. disp. XXXIV.* Desiderium verò innatum cum ex naturâ ortum habeat, & nihil aliud sit, quàm ipsamet potentia naturalis respectu perfectionis, quâ privata est, nullâ ratione mutari potest aut extingui, quamdiu ipsa potentia privata manet. Ex quibus patet, appetitum materiæ, cum sit innatus, non cessare respectu formæ ignobilioris, quando est sub nobiliore, quia quâdiu est sub nobiliore, privata est ignobiliore. Nec est in materiâ iudicium ad formarum electionem, ut rectè scribit Scaliger *Exerc. LXI. Sect. I.*

IV. Verùm ne de appetitu elicitò quidem respectu boni imperfectioris verùm esse videretur, quod cesset, acquisitò perfectiori. Quid enim? Annon qui inops simul est & ægrotus, appetit bonam valetudinem & bonæ fortunæ, quæ ad vitam sustentandam sunt necessaria? Recuperatâ sanitate autem, quæ est bonum perfectius opibus externis, manet appetitus divitiarum. Ita aurum etiam perfectius argentò est: qui autem aurum possidet, argentum propterea non respuit.

M m m

V.

V. Puto dicendum : appetitum seu desiderium boni imperfectioris tolli acquisitione perfectiori, *si illa duo bona concipiuntur tanquam inter se repugnantia, ita ut ea simul habere nolimus.* At quando aliqua bona concipimus, tanquam inter se non repugnantia, sed quæ simul obtineri queant, non est necesse, tolli appetitum imperfectioris acquisitione perfectiori : id quod probatur per ea, quæ præ sunt adducta.

VI. Dixi autem, *si concipiuntur tanquam inter se repugnantia*, quia si repugnent, nec tamen repugnare existimentur, potest unum appeti etiam acquisitione altero. Similiter etiam, aliqua bona concipi tanquam repugnantia, etsi reverâ non repugnent, sufficit ad hoc, ut habitio unum alterum non appetatur. Quod & ad ipsam rationem boni perfectioris & imperfectioris accommodandum. Nempe, *appetitus boni imperfectioris cessat acquisitione perfectiori*, sive reverâ tale sit, sive tantum existimetur esse. Nimirum, quando agitur de bono respectu appetitus, perpetuo ante oculos habendum est illud Aristotelis II. Phys. t. 31. *Nihil autem refert, bonum ipsum dicitur, an quod apparet bonum.* Vide eundem quoque III. Eth. c. IV. *Et ratio est, quod bonum non movet appetitum, nisi mediante cognitione.* Et proinde perinde est, si reverâ bonum sit, sive non, modo ut tale cognoscatur.

VII. Videtur autem & hoc observandum esse :

esse: nempe
esse de eò
& de eò, q
Uti quis
detare vil
pro const
arum sit c

Ex du

I. Ita re
mala, quor
fieri potest
id, quod e
aut morie
re projecio
hac sunt d
pe nonnu
mortem d
facere vel
lotum, qu
culpæ est,
si præ ma
ctio mali
II. Sed
si quis te c
occidas,
natâ mor

esse, nempe, Regulam non tantum intelligendam esse de eo, quod in se, & absolute est perfectius, sed & de eo, quod est convenientius & melius appetenti. Uti quis indutus sic veste pretiosiore, potest desiderare viliores, & quam scit esse viliores, sed quæ pro constitutione agris aut aliarum circumstantiarum sit commodior.

REGULA IV.

Ex duobus malis minus est eligendum.

I. Ita intelligendum est: Quando occurrunt duo mala, quorum necessario alterum est eligendum, nec fieri potest, ut utrumque evites, tunc eligendum est illud, quod est minus. Ut cum obortâ tempestate aut moriendum mercatori est, aut merces in mare projiciendæ, merces utique projiciuntur. Et hæc sunt duo mala pœnæ; quamvis & malum culpæ nonnunquam concurrat: ut si quis se potius in mortem dare, quàm vivere, & mercium jacturam facere velit. Et sanè quodocunque duorum majorum, quorum utrumque vitare non licet, alterum culpæ est, alterum pœnæ, *malum pœnæ eligendum est præ malo culpæ*, cum hoc majus sit, & omnis electio mali culpæ sit illicita & prohibita.

II. Sed quid si duo mala culpæ offerantur? Ut si quis te cogere velit, ut hunc vel illum hominem occidas, aut bona ipsius furto auferas, interminatâ morte, nâ feceris? Resp. Quodocunque

M m m

duo